

Kateřina Šafránková: Červená vila Josefa Binka a její místo v díle Josefa Gočára Oponentský posudek bakalářské práce

Kateřina Šafránková si za téma své práce zvolila „Červenou vilu“ v Krucenburku, která patří mezi nejranější práce výjimečného architekta Josefa Gočára. Volbu tématu lze označit za velmi dobrou, neboť tato vila byla přes svůj nesporný význam i mimořádnou autenticitu dosud v literatuře věnované počátkům české moderní architektury spíše opomíjena. Díky osobnímu nasazení autorky se podařilo nejen dohledat původní plánovou dokumentaci stavby, ale rovněž získat řadu informací, které o vzniku vily a jejích následných osudech uchovala rodina původního majitele. Z hlediska tématu i materiálu se tak jedná o práci objevnou a potenciálně i velmi zásadní.

Z textu práce je zřejmé autorčino okouzlení vilou i jejími pohnutými osudy. Snad právě toto nadšení bylo jednou z prvotních příčin problematického přístupu, který autorka pro prezentaci stavby zvolila. Práce je rozdělena do několika základních oddílů. V prvním autorka stručně rekapituluje dosavadní literaturu věnovanou tématu. Již zde narážíme na první problém, který se bude týkat i dalších oddílů práce. Velmi stručná kapitola je dále dělena do podkapitol, které mají v některých příkladech rozsah pouhého jednoho odstavce. Namísto provázeného textu jsou práce představeny odděleně, ve formě stručných hesel, která poměrně nekriticky popisují informačně ne zcela souměřitelné názory jednotlivých autorů. Následuje krátká kapitolka o mládí Josefa Gočára, na níž navazuje pokus o představení architektonické scény na počátku 20. století. Velkorysé ambice, které autorka zjevně měla, poněkud kolidují s nutnou zkratkovitostí sdělení, jejíž součástí je nekritické přejímání pojmů z různých prací a – bohužel – i přebírání parafrází celých pasáží, které – vytrženy z původního konceptu – mnohdy působí až úsměvně (viz např. velmi anachronická parafráze textu Otakara Novotného z roku 1958: *„Důležitý je zájem o architekturu v široké lidové vrstvě na rozdíl od ciziny, kde převládá zájem vyšších vrstev. Ta měla samozřejmě daleko blíže k lidovému umění než bohatá vládnoucí třída“* – s.24). Velmi precizně je naopak zpracována historie rodiny objednavatelů, jejich vazbám na Josefa Gočára i další osudy vily, která se díky péči rodiny dochovala do dnešních dnů v překvapivé autenticitě.

Vedle dílčí obsahové problematičnosti vstupní „syntézy“ komplikuje její vyznění i nelogické řazení oddílů celé práce. Od samého počátku se v textu pracuje s odkazy a srovnáními s Gočárovou Červenou vilou – avšak bez toho, že by byla nejprve komplexně představena. Čtenář tak může jednotlivé vývody či příklady pouze registrovat, aniž by mohl posoudit, nakolik jsou reálně případné a nakolik je vůbec volba staveb k vstupní „kontextuální syntéze“ adekvátní. Tuto touhu by měl logicky alespoň zpětně naplnit popis vily, kterému je věnována téměř celá druhá polovina práce. Problém je, že ani zde se nedočkáme metodologicky propracovaného či logického postupu. Stavba je představována „průvodcovskou“ formou tak, že se nejprve popisují jednotlivé fasády, na které následně navazuje sled místností tak, jak je návštěvník mívá při běžné prohlídce. Popis je primárně zaměřen na jednotlivé detaily, které jsou hned srovnávány s možnými dobovými inspiracemi a souvislostmi. Tento přístup by měl své oprávnění a logiku – ovšem pouze v případě, že by mu předcházela skutečná urbanistická, půdorysná, prostorová a architektonická analýza, která by charakterizovala celek, do nějž jsou jednotlivé detaily zasazeny. Bez této analýzy je čtenář konfrontován s třístití detailů, které mnohdy mají v jednotlivostech smysl, avšak které zcela zastírají pochopení a význam celku.

Závěrečná kapitola nabízí řadu velmi zajímavých a podnětných analogií motivů z vily s Gočárovou následnou tvorbou. Právě zde je nejlépe vidět, že autorka při zkoumání vily pronikla velmi hluboko a že se jí podařilo naznačit souvislosti, které až dosud zůstávaly skryty. Problematická struktura práce, zčásti nevyrovnaný jazyk textu (který někdy působí až naivně), nevyvážený záběr vstupních kapitol i nešťastně zvolený způsob popisu a analýzy stavby bohužel způsobily, že ambiciózní práce zůstala jen na půli své předpokládané cesty. Přes výše řečené oceňuji nasazení autorky i řadu nových informací a pohledů, které práce přinesla a díky kterým lze konstatovat, že práce splnila nároky kladené na bakalářskou práci. Předloženou práci doporučuji k obhajobě. Při jejím hodnocení váhám mezi stupni „velmi dobře“ a „dobře“ s tím, že výslednou známku určí až sama obhajoba práce.

V Praze, dne 26. 5. 2016.

PhDr. Richard Biegel, Ph.D.